

Проблеми реалізації інклюзивного фізичного виховання дітей дошкільного віку

Пасічник В.М., Пасічник В. Р.

Львівський державний університет фізичної культури ім. І. Боберського, Львів, Україна

Анотація. У статті висвітлено організаційно-педагогічні проблеми реалізації інклюзивного фізичного виховання в умовах дошкільних закладів освіти.

Ключові слова: інклюзивне фізичне виховання, дошкільний вік, діти.

Вступ. На сучасному етапі розвитку суспільства, передова світова спільнота змінює ідеологічні установки щодо осіб з порушеннями психофізичного розвитку. В основу освітніх інновацій покладено концепцію «цілісного підходу», яка відкриває шлях до реалізації прав і можливостей кожній людині і, насамперед, передбачає рівний доступ до здобуття якісної освіти. Відбувається перехід від ізоляції до інклюзії, яка поєднує в собі поняття комплексності, предметності та визнається вченими і практиками як принцип організації процесу навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітніх закладів [6].

Фізкультурно-оздоровче виховання виступає невід'ємним компонентом загальної освіти дітей дошкільного віку, однією з умов їх успішного фізичного та соціокультурного розвитку [8]. У ситуації освітньої інтеграції воно дозволяє вирішувати завдання, пов'язані з формуванням основ фізичної культури і культури здоров'я дітей з різними освітніми потребами, забезпечуючи їм рівні можливості і готовність до подальшого навчання в інклюзивній школі [10, 11].

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до теми НДР кафедри теорії і методики фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури на 2017–2020 рр. «Теоретико-методичні аспекти оптимізації рухової активності різних груп населення» (протокол № 4 від 17.11.2016).

Мета дослідження: визначити проблеми реалізації інклюзивного фізичного вихо-

вання дітей дошкільного віку.

Проведення дослідження забезпечувало використанням **таких методів: теоретичних** – аналізу, синтезу, узагальнення, порівняння даних спеціальної науково-методичної літератури.

Результати дослідження та їх обговорення. Незважаючи на зростаючий науковий інтерес до інклюзивної освіти у світі, в Україні тільки розпочато організацію навчання та виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітньому просторі. Дослідники [9] наголошують, що низка невирішених питань існує у проблемі інклюзивного фізичного виховання. Зокрема, фізичне виховання школярів й надалі залишається сегрегативним. В той же час у дошкільному закладі процес фізичного виховання є більш інклюзивним, оскільки вихователі та фізкультурні керівники мають більше можливостей для об'єднання дітей з різними освітніми потребами у різноманітних формах фізичного виховання [4].

У контексті вище сказаного окреслимо низку проблем реалізації інклюзивного фізичного виховання дітей в умовах дошкільних закладів освіти. По суті проблема інклюзивного фізичного виховання базується в сфері проблем адаптивної фізичної культури і являє собою окрему гілку розвитку і соціалізації дітей-інвалідів за допомогою занять фізичними вправами спільно зі здоровими дітьми [1, 2]. Однією з основних проблем інклюзивної фізичного виховання дошкільників є відсутність адаптованих програм, технологій організації і проведення занять з дітьми, що мають відхилення в стані здоров'я, включених в групу здорових дітей.

Виявлено [3], що на перші за актуальністю місця педагога ставлять проблеми матеріально-технічного і медичного забезпечення, вирішення яких перебуває в компетентності держави. Проблема матеріально-технічного забезпечення навчальних закладів відображається в цілковитій відсутності тренажерів, басейнів, а подекуди й спортивних залів.

На жаль, в дошкільних установах фізкультурно-оздоровчому вихованню дітей з різними освітніми потребами не приділяється належної уваги. Аналіз наукової літератури та педагогічної практики переконує, що багато фахівців не вірять в ефективність системи інтегрованого виховання, особливо фізкультурно-оздоровчого виховання, вважаючи що, різні можливості дітей в руховій сфері є непереборною перешкодою для її впровадження [1].

Крім того, педагоги, які організують рухову діяльність дітей в дошкільних установах, в своїй більшості не готові до роботи в умовах інтеграції. Причина цього – низький рівень їх знань в області медицини, психології, валеології, корекційної педагогіки, адаптивної фізичної культури, а також відсутність методичних умінь,

необхідних для спільного навчання і виховання дітей з різними руховими можливостями і здібностями [1, 10]. Ефективне інклюзивне навчання можливе лише за умов спеціальної підготовки й перепідготовки педагогічних кадрів. Метою такої підготовки є оволодіння педагогами основними методами навчання, виховання й корекції розвитку дітей із психофізичними вадами [3].

Ще однією перешкодою є слабка готовність до інтеграції батьків як здорових дітей, так і дітей з обмеженими можливостями здоров'я [1, 2, 5]. У зв'язку з чим перші не бажають приймати дану форму освіти, помилково вважаючи, що спільне навчання буде гальмувати психофізичний та інтелектуальний розвиток їх дитини. Другі, переживаючи за результат спілкування зі здоровим оточенням, прагнуть обмежити соціальні контакти своїх дітей. Також є проблема у системі ставлення до особливих дітей з боку соціального оточення [7, 11].

Інклюзивне навчання дітей із відхиленнями у психофізичному розвитку має відбуватися за участі різних фахівців (помічник педагога, медичний працівник, соціальний працівник, психолог, дефектолог-консультант та ін.). Співпраця команди фахівців вважається однією із важливих складових процесу інклюзивного фізичного виховання [3, 11]. Визначальним недоліком вважається відсутність зв'язку між педагогом та лікарем та недосконале медичне забезпечення процесу фізичного виховання [3].

Висновки. Аналіз та узагальнення наукових джерел дозволив встановити, що питання освітньої інклюзії в сфері фізкультурно-оздоровчого виховання дітей має низку проблем. Серед них недосконалість матеріально-технічного забезпечення, відсутність адаптованих програм інклюзивного фізичного виховання, непідготовленість педагогічних кадрів, недосконалість системи соціальної підтримки, архітектурна недоступність освітніх закладів, «особливе» ставлення оточення до дітей з порушеннями у психофізичному розвитку. У світлі викладеного вкрай необхідне обґрунтування і розробка концепції фізкультурно-оздоровчого виховання дітей дошкільного віку в умовах інклюзивної освіти.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у визначенні умов реалізації інклюзивного фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Список використаної літератури.

1. Аксенов А. В. *Повышение эффективности процесса физического воспитания детей младшего школьного возраста в условиях инклюзивного образования: дис. канд. пед. наук.* СПб., 2011. 203 с.

2. Батова А. В. Социально-педагогические условия позитивной интеграции детей-инвалидов в социальную среду: автореф. дис. ... канд. пед. наук. М., 2001. 23 с.
3. Боднар І.Р. Проблеми залучення учнів 1–3 груп здоров'я до спільних уроків фізичної культури. *Фізична активність, здоров'я і спорт*. 2013. №1(11). С. 36–44.
4. Горобаха Н. М. Фізичне виховання дошкільників та молодших школярів у контексті інклюзивної освіти: проблеми наступності та перспективності. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2014. Вип. 10. С. 11–15.
5. Иовчук Н. М. Проблемы интегративного дошкольного воспитания. *Электронный журнал «Психологическая наука и образование»*. 2012. № 1. С. 1–7.
6. Колупаєа А.А. Інклюзивна освіта як трансформаційна стратегія сучасної освітньої політики. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*. 2010. Вип.7. С. 11–19.
7. Лебедева С.А., Конфедератова Е. Психолого-педагогическое сопровождение ребенка. Инклюзивное образование. Теория. Опыт. Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2013. 150 с.
8. Пасічник В. Напрями удосконалення змісту фізичного виховання дітей дошкільного віку за допомогою ігрових засобів. *Спортивна наука України*. 2016. № 4 (74). С. 17–25.
9. Приступа Є.Н., Петришин Ю.В., Боднар І.Р. Інклюзивне фізичне виховання школярів 1-3 груп здоров'я. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2013. № 1. С. 62–67.
10. Романова С.П., Савчук А. Н., Чалая Е. М. Физкультурно-оздоровительное воспитание дошкольников в условиях образовательной интеграции. *Вестник ТГПУ (TSPU Bulletin)*. 2013. №4 (132). С. 151–157.
11. Тюкова А. Инклюзивное образование детей в дошкольном образовательном учреждении. *Региональное образование XXI века: проблемы и перспективы*. 2012. № 4. С. 418–424.